

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

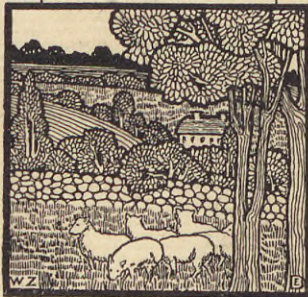
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100165 8420

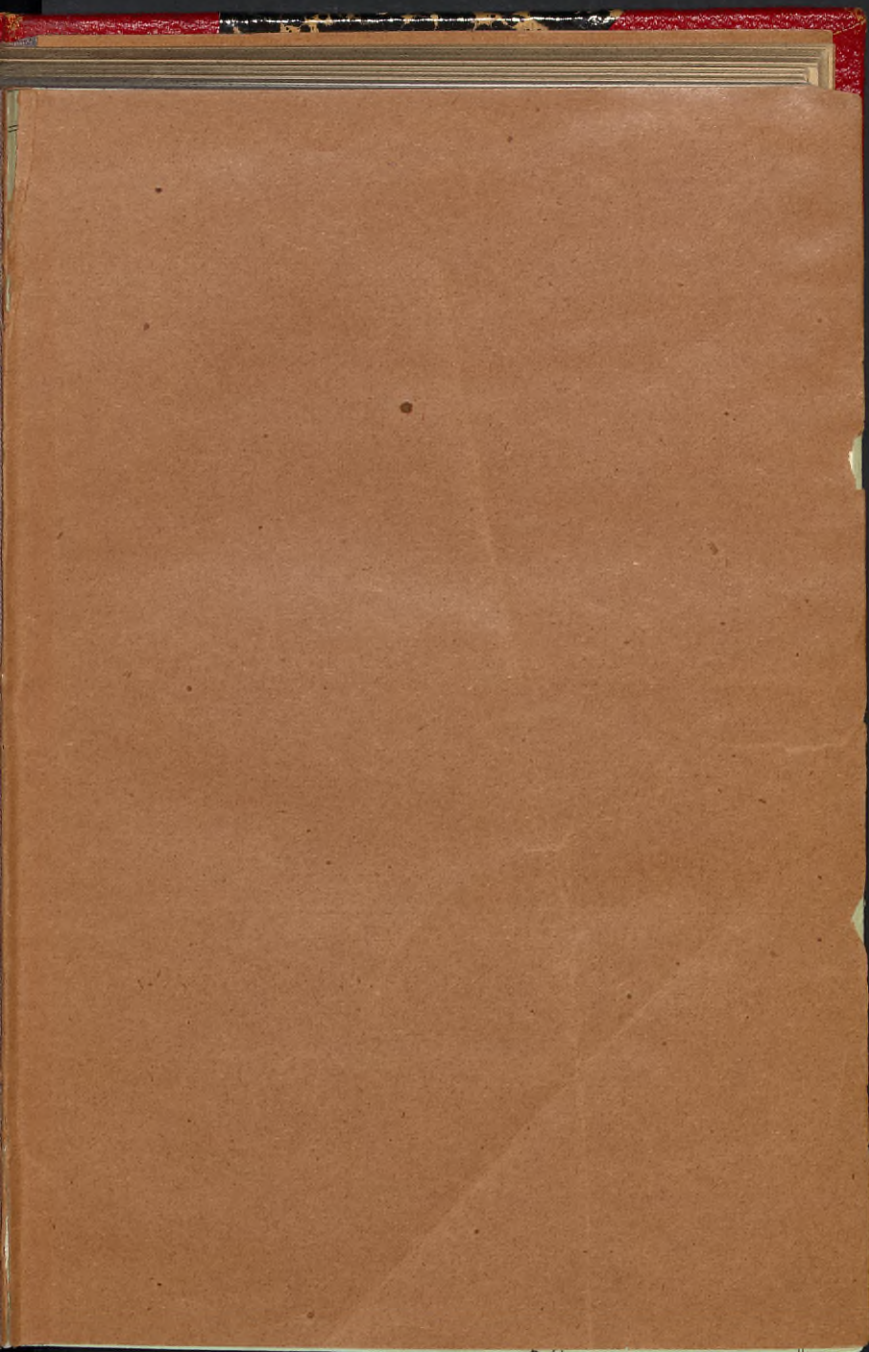

TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

Saml.

SOLDATEN TRÄFF,

LOTSFLICKAN, SPELEMANNENS JULETRALL.

TAFLOUR UR FOLKETS LIF

AF

RICHARD GUSTAFSSON.

ILLUSTRERADE AF CARL LARSSON.

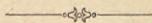

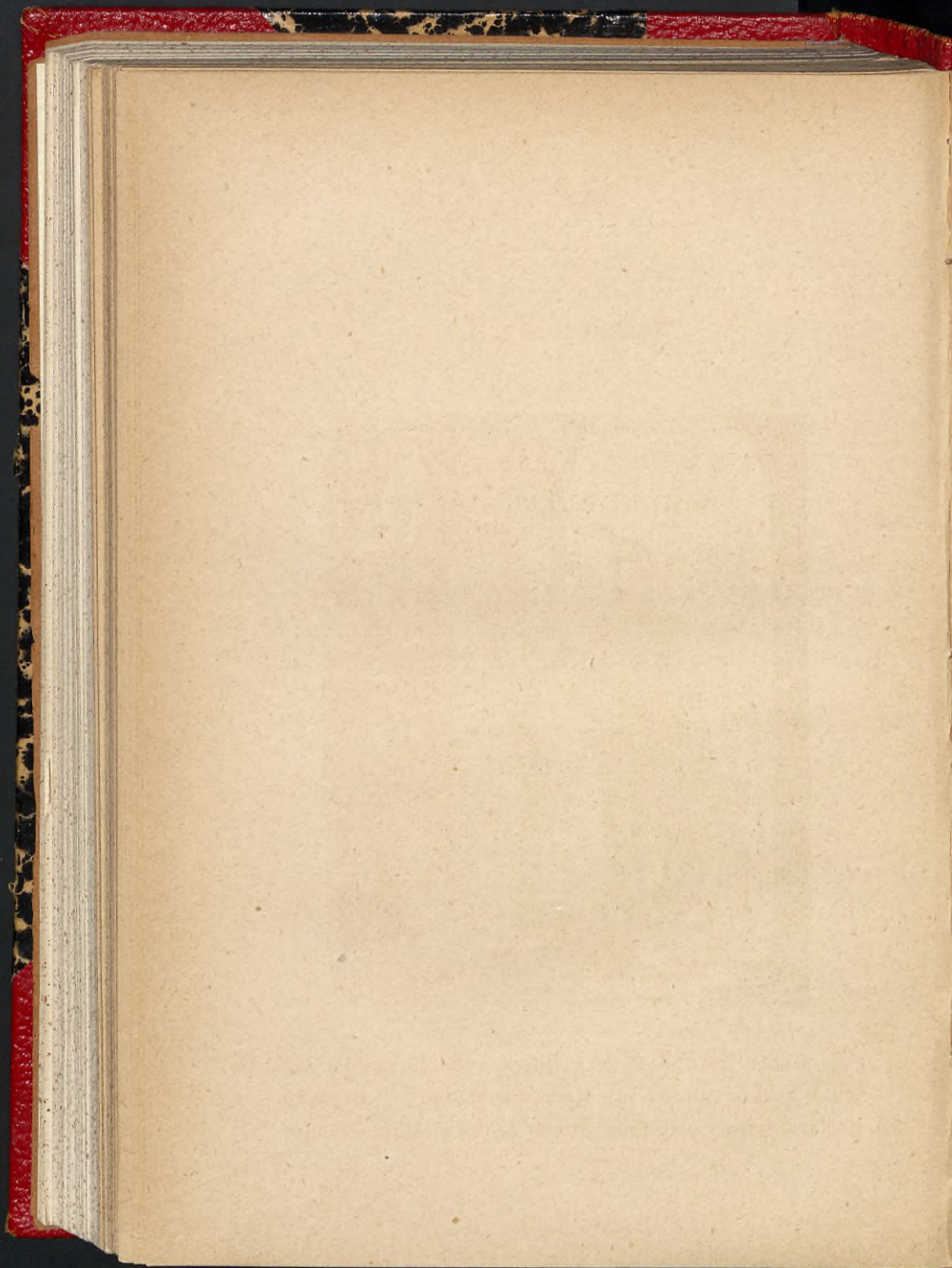
STOCKHOLM
R. GUSTAFSSONS FÖRLAG.

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1881.

INNEHÅLL.

	Sid.
1. Soldaten Träff	5
2. Lotsflickan	37
3. Spelemannens Juletrall	43

1.

Soldaten Träff.

Röken från de många ljusen hade förvandlat luften i kyrkan till en tät dimma, som gjorde, att hvarje ljuslåga syntes omgifven liksom af en strålkran. Jul-

ottan var nyss slut, men ännu hördes orgelns toner brusa genom hvalfvet. Folket tågade i en tät massa på stora gången ut genom kyrkdörrarne, som stodo på vid gävel. Den varma luften i kyrkan strömmade genom porthvalfvet som hvirflande rök uppefter muren, och förvandlades snart i rimfrost, ty morgonen var bistert kall. Ute på kyrkbacken stodo långa rader af slädar, och alla hästarne voro hvita af frosten. Ljudet af orgelns toner öfverröstades derute af hästarnes gnäggningar och vaktpojknarnes hojtande stämmor; men de, som kommo från templet, hade i sina hjertan en högtidsstämning, som icke lät sig störas af det bullrande lifvet derute. Allas läppar logo, och i alla ögon syntes liksom ett återsken af otteljusen.

Bland kyrkfolket syntes en man, som var hufvudet högre än de fleste. Han var klädd i uniform, och ett ljust skägg betäckte nedre delen af hans ansigte. I ena handen ledde han en liten flicka, och vid hans arm stödde sig en högtidsklädd qvinna, som vandrade vid hans sida och då och då såg upp till mannen med ett vänligt småleende. Det var soldaten Träff med hustrun Karin och enda barnet, den lilla Bolla.

Då Bolla kom till kyrkdörren, ryckte hon plötsligt fadern i rocken.

Men Träff fortsatte sin väg utan att låta sig störas i sina betraktelser.

Då stannade Bolla och sade:

— Titta dit, far, titta!

— Tyst, kära barn — hviskade Karin.

— Hvem är det, som står der? — sporde flickan och pekade inåt en mörk vrå.

— Ingen, som du behöfver vara rädd för — invände Träff och ville gå vidare, men Bolla höll honom tillbaka.

— Det är visst kyrktomten — hviskade flickan och smög sig närmare fadren.

Nu stannade Träff och började närmare granska det utpekade föremålet. Det var en gosse, något större än Bolla. Gossen var illa klädd och såg blåfrusen ut. På fötterna hade han träskor, stoppade med halm, händerna voro instuckna i ett par ofantligt stora vantar, och på hufvudet bar han en stickad toppmössa, hvarför Bollas tanke på tomten var helt naturlig.

— Hvad är du för en parfvel, och hvem har du kommit hit med? — sporde Träff och sökte göra sin sträfvä röst så mild som möjligt.

Gossen blott såg på soldaten med sina stora ögon utan att våga svara.

Då närmade sig mor Karin, och hon lyckades bättre med sina frågor, ty henne svarade gossen, att han hette Nils och bodde i fattigstugan.

— Då är väl pojken son till Per Nilsson, han skräddarn, som dog i höstas. Jag hörde just i veckan, att den fader- och moderlöse blifvit flyttad till fattighuset — upplyste Träff med en medlidsam blick på gossen.

— Stackars pys! — suckade Karin och drog upp ur kjortelsäcken ett stycke hvetebröd, som hon gaf åt gossen, hvarefter hon gjorde sig redo att gå.

Men nu var det Träff, som ej rörde sig ur stället. Han tycktes plötsligt försjunken i djupa tankar.

— Nå, far, ska vi inte ge oss af på hemvägen?
— manade Karin.

Träff stod emellertid fortfarande stilla med blicken fäst på gossen.

— Hvad tänker du på, far? — frågade Karin.

— Åh, jag tänker, att Herrens vägar äro underbara.

— Ja, nog äro de så.

— Ingen kan utransaka dem.

— Det skola vi heller inte söka till att göra.

Träff stod åter tyst några ögonblick. Plötsligt lifvades hans drag, han tog Kari's hand i sin och sade:

— Kanske att vår Herre på annat sätt, än jag tänkt, vill uppfylla min käraste önskan.

— Hvad menar du? — frågade Karin.

— Jag menar, att pojken der är kanske den son, som blifvit oss beskärd.

Karin såg med stora ögon på sin man. Efter en stunds tystnad sade hon:

— Du skulle då vilja ta annan mans barn i huset?

— Han har ju hvarken far eller mor.

— Men . . .

— Han ser duktig ut, pojken.

— Men har du också betänkt det ansvar, vi taga på oss?

— Hos oss får han nog bättre, än om fattigvården tar hand om honom.

Bolla hade under hela tiden stått tyst, men nu drog hon modern i kjorteln och sade:

— Jag tycker om Nils, jag.

— Det ska vi nog alla göra med tiden — inföll Träff.

— Låt oss först fråga vördig prosten om råd — invände mor Karin och tog gossen vid handen, hvar efter de alla följdes åt in i sakristian, der prosten ännu var kvar. De framställde sitt ärende, och prosten svarade, att en god gerning alltid för välsignelse med sig.

— Så ske Guds vilja då — sade Karin och drog gossen till sig, liksom ville hon visa, att från den stunden var hans bästa skydd i hennes moderliga famn.

Träff nickade gladlynt åt pysen och sade:

— Jag skall fostra dig till en rask soldat, liksom far gjorde med mig, och farfar gjorde med far.

— Jag har en stor julgran hemma, och den ska du få se på — sade Bolla.

Nils svarade ingenting, utan blott stirrade på sin nyförvärfvade syster.

— Och så ska du få leka med mig i hagen, när det blir sommar — tillade Bolla, som med ens blifvit språksam.

Nu skickades bud till fattigstugan, att lille Nils icke mer skulle komma tillbaka, utan följa med Träff som eget barn. Gossen sveptes in uti hästtacket och fick sitta bredvid Bolla i släden, när Träff omsider med sin tillökade familj reste hemåt. Ingen kunde vara gladare, än Träff var under den färden. Han småskrattade oupphörligt för sig sjelf och smälde med piskan, så att Bläsan gjorde väldiga språng framåt och förbi alla de andra kyrkfaranne. Han såg sig triumferande omkring, liksom ville han säga till alla: »också jag har en son!»

Då släden väl hunnit ut på skogsvägen, skingrade sig morgondimman, och solen tittade glödande röd fram mellan de frosthöljda grantopparne. Hvarje gran var som behängd med silfverperlor, hvilka glittrade i morgonljuset. Ibland kom en vindfläkt och skakade ned det skimrande pudret, som då föll ned på de åkande, till Bollas stora glädje. Då hon såg solen, påminde hon sig all den härlighet, hon sett i kyrkan, och hon frågade lille Nils, om han också hade sett ljusen?

Ja, det hade han. Vid dörren hade han stått, men han hade både sett ljusen och hört sången.

— Far kan också sjunga, må du tro — inföll Bolla och tillade: — Låt Nils höra, att du kan sjunga, far!

Träff lät icke bedja sig två gånger. Han sjöng en af sina soldatvisor:

Jag vill för er förtälja här
Om bäste mannen i vår stat.
Och vill ni veta, hvem han är,
Så hör: det är en svensk soldat!

Fast han har fått en koja blott,
Och magra rätter på sitt fat,
Med ingen byter han sin lott
Som rask och redlig svensk soldat.

När han tar uniformen på,
Han lyss till fagra jäntors prat:
Ej någon ann' kan älskas så
Som den, som blef en svensk soldat.

Han tar från väggen sitt gevär
Och går till mötet fram, kavat,
Hans goda vapen honom lär,
Hvad pligt han har som svensk soldat.

Och skulle freden taga slut,
Han färdig står till krigsmandat;
Med blanka klingor, lod och krut
Man skrämmar ej en svensk soldat.

Han bryter fram med väpnad hand
Och rädes ej sin fiends hat,
Och faller han, för fosterland
Han dör, som äkta svensk soldat.

Sången klingade ut i den klara luften, och det var, som om man hörde, huru tonerna flögo långt bort öfver den glittrande skogen, tills de omsider dogo bort i fjärran. Några talgoxar och gulsparfvar svarade med sina entoniga läten, men annars var det tyst och öde der inne under det silfrade taket.

— Den visan skall du sjunga sjelf en gång — sade Träff och nickade åt Nils.

Sedan sången var slut, blefvo alla tysta. Bolla och Nils lutade sig till hvarandra och somnade vid det enformiga ljudet af den knarrande snön. Träff försjönk i tankar på framtiden, som nu på en gång gestaltade sig så annorlunda för honom. Mor Karin hade full sysselsättning med att hölja öfver de sovande barnen. Den enda, som hade sinne för den härliga morgonens behag, var Bläsan, som frustade af förnöjelse öfver det präktiga föret.

Snart stannade släden utanför soldattorpet. Träff tog Nils på ena armen och Bolla på den andra, och då han kom in vaknade barnen.

— Nu är det jag, som är din far, och Bolla är din syster. Förstår du, Nisse? — frågade Träff.

Nils svarade icke, men han smålog, ty der var så varmt och ljust i stugan, och midt på golfvet stod Bollas julgran med kringlor på alla grenar och en hvit pappersstjerna i toppen.

Nils växte upp och blef stor och stark, till stor glädje för Träff, som redan i sina framtidstankar såg fostersonen iklädd vapenrock och beväpnad med kronans goda vapen. Soldat skulle pojken bli, derom var icke tu tal. Hvarför hade Träff så innerligt önskat att få en son, om icke just därför, att det var honom en plåga att tänka, hur den soldatslägt, han tillhörde, skulle dö ut? Och då Träffs äktenskap ej blifvit välsignadt med någon manlig arfvinge — hvarför hade han upptagit Nils i huset? Var det blott för att göra en god gerning, för att gifva den fader- och moderlöse ett hem? Så trodde väl många, ty Träff hade ett godt hjerta, och detta hjerta hade också lagt sig ut för den stackars piltén, då han stod der så öfvergifven i kyrkdörren; men kanske hade medkänslan för barnet stannat vid några vänliga ord och ett stycke bröd, om icke en röst i Träffs bröst hviskat: »Se der ett ämne, af hvilket du kan göra, hvad farfar gjorde med far och hvad din far gjorde med dig! Honom kan du fostra till soldat, och han skall fatta geväret, då du sjelf blir gammal och måste taga afsked!» Till den rösten lyssnade Träff med begärlighet, och därför var han så snar i sitt beslut att åtaga sig en fosterfaders pligter.

Träff såg nu framtiden an med större lugn, och det glädde honom mycket, att Nils blef stor och stark till växten, ty det var ju en ära också det, att efterträdaren skulle pryda platsen och med heder fylla den lucka, som hans egen bortgång skulle lemna i ledet.

Träffs tillfredsställelse var dock ej alldeles oblandad. Det fattades Nils något, som för en soldat är godt att ega, nämligen ett hurtigt lynne. Gossen var tyst och sluten, och det grände Träff, som hellre skulle hört Nils fylla hemmet med stoj och bullrande lekar. Det första gossen fick lära af sin fosterfar, var hela hans förråd af soldatvisor, och dem kunde Nils snart utantill, men han sjöng dem icke, och det var dock det, som Träff helst ville.

Från den stund, Nils kunde på egen hand läsa i en bok, fick han en så varm längtan efter att lära något, att han ofta försakade grannbarnens och Bollas glada lekar blott för att kunna skaffa sig kännedom om allt, som stod i de böcker, han ibland fick af vördig prosten, som mycket fäst sig vid den läraktiga gossen. Men när skolläraren för fosterfadren berömde gossens flit, så brukade Träff rynka ögonbrynen, och ibland lät han till och med undfalla sig sådana ord, som att »läsa kan visst vara bra, om det sker med måtta», och att »man behöfver inte vara studerad karl för att bli soldat».

När Nils gått igenom folkskolan, visade Träff oförstält sin glädje öfver, att det nu var slut med bokgalenskapen. Men när Nils ej längre gick till skolan, så läste han i stället hemma allt, hvad han kom öfver. En gång försökte Träff att genom maktspråk häjda Nils i hans läseifver. Det var en sommandag, då han träffade på Nils med boken i hand. Träff tog häftigt bo-

ken från honom och kastade den ut i potatistäppan, sägande:

— Du är så stor nu, att du har annat göra än hänga näsan öfver boken.

Nils rodnade, och en känsla af harm var nära att få makt med honom, men så tänkte han, att fosterfadern nog hade rätt ändå, ty att göra nytta i huset det var ju hans skyldighet mot dem, som han hade att tacka för så mycket. Också beflitade han sig allt mer att vara fosterfadern till hjälp i allt; men på lediga stunder smög han sig dock med den kära boken ut i hagen, då der var grönt, eller om vintern ut i stallen, der han fick vara ostörd. Träff såg dock mer än väl, hur det var, och han tänkte åter göra sin myndighet gällande, men då uppträdde mor Karin till Nils försvar, och saken fick derefter ha sin gång.

Strax efter sedan Nils blifvit konfirmerad, tänkte Träff skicka honom ut att tjena. En främmande skall kanske bättre förmå att köra grillerna ur pojkens hufvud, tänkte han; men vid närmare eftertanke måste den planen falla, ty Nils var duktig att arbeta, och hans krafter behöfdes väl i hemmet. Träff var en flitig jordbrukare och hade tagit upp flere nyodlingar på torpet, hvarför det fans tillräckligt för två att sköta. Då Nils hörde, att han skulle få stanna hemma, blef han hjertans glad, ty prostens hade lofvat, att under vintern skulle Nils få komma till prestgården ett par timmar i veckan för att få ledning och råd för sin läsning på

lediga stunder. När Träff fick veta detta, flammade han upp i eld och låga öfver detta nya »påhitt», som han alldeles förbjöd. Men när prosten en söndag kom till honom på kyrkbacken och frågade, om icke Nils snart fick börja med sina besök, då kunde han icke neka, ty han hade ju inga skäl för en vägran, och veckan derpå fick Nils begynna sina med längtan mot-sedda vandringar mellan soldattorpet och prestgården.

Alla dessa små missräkningar alstrade emellertid bitterhet i Träffs hjerta, der aldrig förr någon bitterhet funnits. Visserligen försökte han ännu att ständigt invagga sig i de förhoppningar, han byggt på Nils' framtid; men allt oftare uppstego hos honom aningar om, att Nils aldrig skulle bli soldat, och vid dessa vredgades han öfver den otack, han tyckte sig röna.

En enda gång kände Träff sig riktigt belåten med Nils. Det var, när fostersonen, klädd i beväringssuniformen, sattes in i ledet och fick deltaga i den indelta truppens exercis. Då strålade Träffs öga af stolthet, och han skulle ha velat peka ut Nils för alla och säga: — Se bara på, hur ståtlig han ser ut! Men det är också jag, som fostrat honom och gjort honom till en soldat, som skall bli en heder för regimentet!

Vid detta tillfälle vaknade den gamle soldatens alla förhoppningar med ökad styrka, och dag för dag mognade hans tankar till ett beslut att snart göra slag i saken och få allt klart mellan sig och Nils.

Då Träff återvände från sitt sista möte, hade han

afsked som korporal och bar på sitt breda bröst en medalj för nit och redlighet i tjensten. Dessa utmärkelser kommo visserligen ej så alldeles oväntade, ty gubben tyckte sjelf, att han gjort sig förtjent af den blanka penningen med kungens bild; men lycklig var han i alla fall öfver, att också de höga herrarne hade insett, hvilken karlakt han var, och i lyckans berusning tviflade han ej ett ögonblick på, att Nils genast skulle stå färdig att följa honom i spåren, för att kanske, han också, en gång vinna samma heder.

En afton på sensommaren, då familjen var samlad i stugan, beslöt Träff att skrida till verket och tog därför till ordet.

— Lyckligt för oss gamla, när de unga vilja ta vid, när vi släppa taget — sade han.

Alla sågo vid dessa ord frågande på gubben, men fastän orden voro något svårtydda, så gissade dock hvar och en, hvaråt han syftade.

Efter en stunds tystnad inföll mor Karin:

— Du menar, att vi ha stor glädje af barnen.

— Ja, så menar jag. Och så skall väl bli framdeles med, hoppas jag.

Gubben fäste sina blickar på Nils, som satt på en bänk vid bordet. Bolla, som vuxit upp och blifvit en frisk och behaglig flicka, satt midt emot Nils, och då hon såg fadrens betydelsefulla blick, vexlade hon ett ögonkast med modren liksom ville hon säga, att den länge med fruktan motsedda stunden nu var inne. Både

hon och mor Karin kände väl gubbens planer, och de visste också, att Nils med all sin håg hängaf sig åt ett annat mål.

Nils steg upp, liksom ville han undfly den annalkande stormen, men då nickade fosterfadren allvarligt åt honom och sade:

— Sitt du, der du sitter; det är just dig, jag vill tala med.

Nils satte sig med synbar oro.

Karin gjorde också ett försök att föra mannens tankar åt annat håll, men det lyckades henne icke, och gubben fortfor:

— Det kan nu vara tid på, att du visar, hvad du duger till, Nils.

— Det är sannt, far.

— Jag är gammal och grå och har fått mitt afsked med heder. Men afsked är afsked i alla fall...

Nils lät sitt hufvud sjunka ned mellan sina händer, och då rynkade Träff ögonbrynen och inföll:

— Hör du på mig, Nils?

— Ja ja, far.

Nils' röst ljöd darrande och bruten af rörelse.

— Du förstår nog, att afskedet skulle varit tungt för mig, om jag icke haft dig, Nils. Men när jag ställer dig i mitt ställe, så är det, som om jag sjelf stode kvar vid regimentet.

Nils svarade icke och såg icke heller upp. Det blef så tyst i stugan att Bolla tyckte sig höra sitt ängsligt klappande hjertas slag.

Träff steg omsider upp och gick fram till Nils. Han lade handen på hans skuldra och frågade:

— Kan du inte se mig i ansigtet, när jag talar till dig?

Nils lät sina händer sakta sjunka ned mot bordet och vände blicken mot fosterfadern. Han var blek, och stora tårar rullade ned på hans kinder. Då mor Karin såg hans rörelse, sade hon:

— Lugna dig, Nils. När far riktigt får se, att din håg ligger emot, så — — —

— Göm dina råd, tills någon ber dig om dem — afbröt henne gubben med rynkad panna.

— Men, käre Jan — — —

— Det är han, som skall bära geväret.

— Men om jag inte kan, far?

— Du vet väl, hvad jag väntar af dig?

— Ja ja.

— Du vet också, hvad jag gjort för dig?

— Du har varit god emot mig, men — — —

— Jag trodde inte, att du skulle bli otacksam.

— Det vill jag heller inte.

— Men du är det, om du inte lyder.

— Käre Jan, du gör gossen orätt — invände Karin med moderlig oro.

Vid dessa ord bröt stormen lös. Träff rätade på sig och skakade sitt gråa skägg. Hans buskiga ögonbryn sköto samman, och hans ögon flammade. Karin

stod darrande vid denna syn, ty sådan hade hon aldrig förr sett sin make. Han tog ett steg emot henne och talade högt:

— Det är du, hustru, som hjälpt honom att sätta sig upp emot mig!

Karin satte sig gråtande på bänken.

— Om inte du och presten satt er till samman att kollra bort pojken, så vore det inte nu så galet, som det är!

Derpå vände sig Träff till Nils och fortfor i samma häftiga ton:

— Minns du den dagen, jag tog dig i kyrkporten? Sedan dess har jag sträfvat och arbetat i den tron, att du skulle vilja bli min glädje på gamla dagar.

— Visst vill jag det! — suckade Nils.

— Du vill det inte, då du sätter dig upp emot mig och lönar mig med otack.

— Kära far, säg inte så! — snyftade Bolla och ville närma sig för att stilla gubbens vrede, men han förde henne undan och fortsatte:

— Det må du veta, Nils, att har du hjerta att göra mig sorg, så kan jag icke förlåta dig det.

Nils vred händerna af förtviflan.

— Om du i denna sak gör mig emot, så vill jag aldrig mer i lifvet se dig för mina ögon.

— Nog vet du, att jag håller af dig, far — sade Nils.

— Nå, visa det då.

Gubbens ansigte klarnade något, då han tyckte sig finna, att Nils började vackla i sin föresats.

— Du begär för mycket, far.

— Jag begär inte mer, än att du blir soldat på roten. Säg, vill du det?

Nils satt länge utan att svara. Hans blick var full af ångest, och han kämpade en hård strid med sig sjelf. Slutligen såg han upp på fosterfadren och sade:

— Jag har alltid visat dig lydnad, far; men den här gången kan jag inte.

Träffs ansigte uttryckte mera smärta än vrede vid detta svar, och hans röst var nästan mild, då han sade:

— Gud gifve, att du inte behöfver ångra, hvad du nu gjort.

Gubben tog några steg mot kammardörren. Då steg Nils upp och fattade hans hand, bedjande:

— Blif god igen mot mig, far!

— Icke är du min son, det har jag nog denna dag fått erfara — svarade Träff och gick in i kammaren.

Då Nils blef ensam med mor Karin, sjönk han ned på en stol och suckade:

— Jag kan inte bära detta. Hellre må det bli, som far vill.

— Det får det inte — sade mor Karin med bestämd ton. — Ett sådant offer skall du icke göra.

— Men hvad blir väl af allt detta?

— Vår Herre styr nog till det bästa.

Sedan mor Karin en stund talat tröstens ord till Nils, sade hon:

— Jag kommer ihåg vördig prestens ord: »när Nils kommer i det svåra valet, så lät mig få veta af det.» Gå nu och hör, hvad prosten ger dig för råd.

Det var ett godt förslag, tyckte Nils, och han började genast att göra sig i ordning för att gå till prestgården. Bolla var ute, då Nils gick; men mor Karin följde honom på förstugubron och sade till afsked:

— Var vid godt mod, käre Nils. Allt ska säkert bli bra igen.

Det led emot aftonen, då Nils vandrade långsamt gångstigen fram nedåt kyrkvägen. Hans sinne var dystert, och det var, som om något sammanpressade hans hjerta. Hans lifs alla minnen stego upp det ena efter det andra, och för hvarje glad hågkomst tänkte han: detta har jag dock min fosterfar att tacka för. Men så kommo andra tankar och trängde sig på honom. Han tänkte på, att det finnes så mycket i lifvet att lära och inhemta, och han återkallade i sitt minne dessa sköna stunder, då kunskapen räcktes honom, och verlden för hvarje gång vidgades för hans öga. Vid dessa tankar brunno hans kinder, och hans hjerta klapade häftigt. Att fortfarande gå framåt på denna väg till kunskap och ljus, var en så oemotståndligt lockande tanke, att han tyckte sig skola bli den olyckligaste bland menniskor, om han nödgades afstå derifrån.

Ett stycke från soldattorpet utbredde sig en liten

löfrik hage, och der reste sig en väldig hängbjörk högt öfver alla de andra träden. Då Nils kom till ledet och såg björken på afstånd, stannade han, och åter vexlade hans tankar. Det var, som om trädet erinrat honom om något. Och så var det äfven. Der under det gröna hvalfvet hade ju Bolla och han haft sina lekar till samman. Der hade de byggt sig ett hus invid den stora stenen, och der hade de anlagt en trädgård, som för dem båda varit gemensam. Der hade de som vuxna suttit mången gång och talat om sin barnoms fröjder, och der var det, som det blifvit klart för Nils, att Bolla blifvit för honom mer än en syster.

Allt detta tänkte Nils på, när han stod med blieken fäst på hängbjörken, som med sina gröna armar tycktes vinka honom till sig. Då såg Nils plötsligt, att något rörde sig invid den hvita stammen. Han började åter att gå framåt, och då han kom in i hagen, märkte han, att det var Bolla, som satt under trädet. Då rann plötsligt den tanken upp hos Nils: »jag förlorar henne på samma gång som far vänder sig från mig». Han suckade djupt och kände sig hågad att vända om hem för att säga till Träff: »så låt mig ta geväret då och bli rekryt!»

I det samma reste sig Bolla och gick att möta Nils. Hon såg bedröfvad ut, men försökte dock att småle.

— Jag hade något att säga dig, och därför gick jag hit, när jag hörde du skulle till prestgården — började Bolla.

Nils tog hennes hand i sin, och så vandrade de sakta framåt stigen.

— Jag ville så gerna, att du skulle få del af mina tankar — fortsatte hon.

— Tack för det, Bolla. Jag blir bättre till mods, när jag hör dig tala.

— Jag kan icke döma om, hvem som har orätt, du eller far, ty det förstår jag kanhända inte.

— Kanske är det jag.

— Det kan jag aldrig tro.

— Jag har far att tacka för allt.

— Det är sannt.

— Då borde jag också lyda honom nu.

— Men han kan ju fordra för mycket.

— Tungt vore det att nu följa hans vilja.

De gingo länge, utan att tala vidare. Plötsligt stannade Bolla, och då stod också Nils stilla. Hon såg djupt in i hans ögon och rodnade svagt, då hon sade:

— Det vill jag säga dig, Nils, att hvad som än må hända, så kan du alltid förlita dig på mig.

Om Bollas ord voro något dunkla, så var hennes blick så mycket tydligare. Den förklarade Nils hvad hon menade med, att han alltid kunde förlita sig på henne, och hans hjerta, som nyss var så öfverfullt af sorg, började åter lifvas af ljusa förhoppningar.

— Nu känner jag rätt, hur kär du är mig — sade Nils och log.

— Derför gick jag också att möta dig i hagen.

— Du ville styrka mig med dina ord.

— Ja ja.

— Jag är också stark nu. Ack, Bolla, det gör en så godt att veta, att man har någon, på hvilken man kan tro.

— Det visste jag.

— Och nu tro vi på hvarann.

— Ja ja, för hela lifvet.

Bolla följde Nils, ända tills de vid en krökning af vägen sågo kyrkspiran glimma vid aftonsolens sken. Prestgården låg helt nära kyrkan, inbäddad mellan lum-miga lönnar och lindar. Rundt omkring utbredde sig frodiga åkrar, der säden började mogna och stod med böjda ax, liksom bugande af vördnad för templet. Allt andades en stilla frid, och denna stämning meddelade sig åt de båda unga, som nu skildes åt, men vinkade till afsked, så länge de kunde se hvarann.

Följden af Nils' besök hos prosten blef, att den äldrige själasörjaren följande dagen kom till soldattorpet för att tala med Träff.

— Mins du juledagsmorgonen, då du och Karin kommo till mig med den fader- och moderlöse vid handen? — frågade prosten, då han satt tillsammans med den gamle soldaten inne i kammaren på torpet.

— Nog mins jag den — svarade Träff sträfft.

— Du frågade då, om du skulle upptaga Nils i ditt hus, och jag svarade, att en god gerning alltid för välsignelse med sig.

— Så gjorde vördig prosten.

— Och nu, då denna välsignelse står på väg att försvinna, hvem tror du är orsaken dertill, om icke du sjelf? Du gjorde icke den goda gerningen för det godas egen skull, utan tänkte mera på egna syften.

— Jag har menat godt med Nils, och så gör jag än.

— Men då ynglingens håg går i en annan riktning, och denna håg är att utveckla sig i det goda, så gör du en synd, om du sätter dig deremot.

— Den synden kan jag svara för.

— Det kan du icke, ty du vill förqväfva de goda gåfvor, Gud nedlagt i gossens själ. Nils har genom ihärdighet och flit lagt grund till kunskaper, som, om de ledas rätt, skola i en snar framtid blifva honom och andra till stor nytta.

— Jag vill, att han skall lära sig att bli en god soldat.

— Ännu en gång ber jag dig att rätt betänka saken. Hvad skall det bli af, om du envisas i din mening?

— Nils skall lyda mig, eller jag vill icke mera veta af honom!

Förgäfves talade prosten den dagen. Alla hans föreställningar tjenade till intet, ty Träff hade, så att

såga, vuxit samman med sina planer på Nils' framtid. Han var otillgänglig för alla förnuftskäl och kunde på intet sätt rubbas från sin föresats. Förgäfves bad Karin för sin käre Nils, och förgäfves sökte Bolla att med tårar tala till fadrens hjerta. Till sist förklarade prosten, att då Träff var obeveklig och hård, så vore det bäst, att Nils genast lemnade hemmet, för att på egen hand söka taga sig fram och följa sin böjelse. Till att börja med ville prosten sjelf taga vård om honom.

Då prosten lemnade soldattorpet, följde Nils med honom. Mor Karin och Bolla stodo båda på förstugubron och gräto bittra tårar, då prostens trilla rullade af nedåt ledet. Träff trodde i det allra längsta, att de andra skulle gifva efter och han få sin vilja fram, men då han nu kastade en blick ut genom kammarfönstret och såg, hur fostersonen, och med honom ett helt lifs förhoppningar, drog bort för att icke mera återkomma, då krympte hans hjerta samman, och det var nära, att tårarne brutit fram.

Det föreföll honom, som om mellan honom och Nils fans ett samband, som nu under osägbar smärta slets sönder. Han sträckte fram sina händer, liksom ville han hålla qvar den käre, som han tyckte att man med våld ryckte från honom. Han kunde icke förstå, att denne Nils, som ju ändå var hans barn sedan den stunden, då han tog den hjälplöse lille på sina armar, nu kunde öfvergifva honom och följa en annan, och han

väntade hvarje ögonblick, att Nils skulle hoppa af vagnen och skynda upp till stugan igen.

Ett ögonblick tänkte han springa ut och ropa Nils tillbaka, men han hejdade sig vid dörren, och när han sedan vände om till fönstret, syntes hans rörelse ha något lagt sig och lemnat rum för en känsla af harm. Han höjde handen efter de bortfarande och mumlade:

— Otacksam är han, det är visst och sant!

Hvart Nils tog vägen, det frågade sedan Träff aldrig efter. Men hans föresats att icke med saknad tänka på den förjagade fostersonen, gick snart om intet. Längre höll han sig fast vid den tanken, att Nils' afärd från hemmet var blott ett skrämnskott, och att han skulle komma tillbaka, då han såg, att Träffs vilja stod fast och oböjlig. Både Nils och de öfriga skulle nog snart nödgas erkänna, att gubben ändå vetat, hvad som bäst vore för Nils. Men dagar och veckor gingo, utan att Nils syntes till, och allt mer gnagdes gubbens hjerta af oro och sorg. När det så led på tiden, och hoppet om en återförening var ute, då hände det ibland, att gubben tillstod för sig sjelf, att om han kunnat förutse, att det skulle gå, som det gick, då hade han kanhända sjelf gifvit efter. Nu var det emellertid för sent, och Träff var för stolt att erkänna ett fel och att visa sin ånger.

Helt och hållet kunde dock icke Träff dölja det djupa intryck, som förändringen i hemmet gjorde på honom. Hans goda lynne försvann, och aldrig mer sjöng han sina glada visor. Mor Karin och Bolla togo skilsmessan lättare, men så visste de också, hvar Nils vistades, och fingo ofta genom prosten bref från honom.

Omkring ett år efter det Nils kom bort, inträffade en händelse, som ännu mer fördyrade det förr så glada hemmet i soldattorpet. Mor Karin dog plötsligt, och Träff var länge djupt upprörd öfver denna förlust. Han sörjde bittert sin hustru, och efter hennes bortgång var det, som om saknaden efter Nils hade börjat kännas än starkare. Träff hade nu endast Bolla kvar, och henne omfattade han med växande ömhet. Sällan lemnade nu gubben sitt hem, och han uteblef till och med ofta från kyrkan, dit han annars hvarje söndag så regelbundet vandrat hela sitt lif. Något agg hyste han visserligen icke mot prosten, men han kunde dock icke frigöra sig från den tanken, att det var från det hållet, sorgen kommit öfver honom.

Mången gång var Träff nära att fråga Bolla efter Nils, men frågan kom dock aldrig öfver hans läppar. Han väntade allt jemt, att dottern sjelf skulle börja att tala om den saknade; men det gjorde hon icke, ty prosten hade förklarat henne, att det vore bättre att icke röra vid det ämnet, förr än rätta stunden vore inne, och då skulle han nog sjelf bära fram det.

Så förflöt äfven det andra året, utan någon annan förändring i den gamle soldatens enformiga lif, än att han blef allt mer och mer tillbakadragen och till sist nästan folkskygg. På flera månader hade man icke sett hans resliga gestalt vandra fram öfver kyrkbacken, ty han föredrog att, när söndagen kom, hemma läsa sin bibel eller låta Bolla göra reda för predikan ur den gamla postillan, som mor Karin en gång fört med sig i huset.

En dag kom Bolla fram med en anmärkning mot detta enstöringslif. Träff svarade, att han fann sig bäst på det viset, men att han visst icke ville hålla Bolla tillbaka från umgänget med verlden.

— Men du skall vara med mig, far — invände Bolla.

— Och hvart vill du, jag skall följa dig? — frågade Träff.

— Först och främst till det nya skolhuset, som nu är färdigt. Det ska' vigas in nästa tisdag, och då vill jag gerna vara med.

— Iute den dagen, barn; en annan dag gå vi dit.

— Och hvarför inte den dagen?

Träff gjorde undanflykter, ty han ville icke tillstå, att det, som afhöll honom, var just tanken på, att han vid en sådan högtidlighet måste sammanträffa med presten, och det ville han icke.

Bolla talade icke vidare om skolans invigning, men så kom ett bref från prosten med en formlig inbjud-

ning till Träff att bevista den högtidliga akten. Prosten skref dessutom, att det vore hvarje god församlingsmedlems pligt att infinna sig på denna för hela kommunen så glädjerika festlighet, och att det skulle säkert förundra en hvar, om Träff uteblefve. Denna vändning gjorde åsyftad verkan, ty den gamle kände sig smickrad af, att man fäste så stor vikt vid hans person. Han puttrade väl ännu emot, men hur det var så började han finna allt större och större behag i tanken på, hur han nu skulle få tillfälle att åter uppträda i all sin glans, med den blanka medaljen på bröstet. Qvällen före invigningsdagen sade han till Bolla, att han ämnade följa med, och denna underrättelse gjorde henne gladare, än hon varit på mången god dag.

Tidigt på morgonen den stora festdagen voro Bolla och Träff i rörelse. Båda stodo färdiga i sina högtidsdräkter, långt innan tiden var inne att gå.

Det var på sensommaren, och morgonen var mulen, men så sken plötsligt solen fram och spred en skimrande glans öfver landskapet. Detta, tyckte Bolla, var ett godt förebud till den kommande dagens glädje, och hon kunde icke styra sin längtan, utan tóg fadren vid handen och bad, att de skulle få gå, ty bättre att vara på vägen än att vara stilla i hemmet och lyssna till det oroligt klappande hjertat.

En stund derefter gingo de båda genom hagen nedåt vägen. Men länge kunde icke Bolla gå stilla,

Än var det en blomma, som lyste i en backe, och som hon nödvändigt måste taga med, och än sprang hon till hasselbuskarne för att pröfva, om nötterna börjat mogna. Hela hennes varelse var full af sprittande längtan, och helst skulle hon ha velat med fadren i flygande fart skynda till målet, men då hade de ju kommit för tidigt, och dessutom ville Bolla dölja sin otålighet, hvarför hon flög än hit, än dit, tills hon tyckte tiden vara inne, då hon med fadren borde styra kosan raka vägen till det nya skolhuset, som låg i en björkbacke några stenkast från prestgården. Skolhuset var en gåfva af en herregårdsegare i orten, och kommunen hade lemnat byggnadsplats och jord till trädgård samt dessutom byggt upp ett boställe åt skolläraren.

Då Träff med Bolla kom till platsen, hade redan mycket folk samlat sig. Der gick länsmannen och stoltserade med sina guldgaloner, och gästgifvaren var icke mindre stolt öfver sitt skinande anlete. Rika bönder med spanska rörkäppar, fina klädesrockar och spännhalsdukar, stodo i rader med händerna i byxfickorna, under det att de mera blygsamma vadmalsjackorna skockade sig vid skolhusets baksida. Qvinnorna i sina brokiga sjaletter sågo ut som blomsterqvastar, der de gruppvis slagit sig ned i det gröna ett stycke från byggnaden. Det hela var en liflig tafla, der de granna färgerna voro öfvervägande.

Man väntade nu blott på herrgårdspatronen, sko-

lans rike gynnare, samt presten och den nye skolläraren. Klockaren hade tidigt infunnit sig för att ordna om platserna inne i skolhuset, der sjelfva högtidligheten skulle försiggå. Endast en ringa del af församlingen kunde insläppas, och de öfriga fingo taga sig plats, bäst de kunde, utanför de öppnade fönstren. Träff och Bolla voro bland dem, som fingo komma in med, och de satte sig i ett fönster midt emot katedern.

Snart kom herregårdsvagnen, och i den åkte patronen, presten och skolläraren. Då de inträdde i salen, blef det strax tyst der inne, och äfven sorlet utanför tystnade småningom. Mesta uppmärksamheten tilldrog sig den nye skolläraren, som nu skulle installeras i sitt nya embete, på samma gång skolan invigdes. Det var en ung man med milda drag, och att han ej var okänd på orten, syntes deraf, att han utbytte vänliga helsingar med de flesta, som han passerade förbi, då han gick till sin plats.

Då Träff såg skolläraren höljdes ögonblickligen hans kinder af en stark rodnad. Han kramade Bollas hand, och så vände han sig och såg på henne. Hon stod der med ett lycksaligt småleende på sina läppar och glädjetårar i sina ögon.

— Det är Nils — sade gubben sakta, med darrande röst.

— Ja, far, det är han.

Barnen började att sjunga en psalmvers, och under

det att sången klingade, möttes fosterfadrens och foster-
sonens blickar. Nils helsade med ett leende, och gub-
ben nickade tillbaka. Efter sången steg prosten upp i
katedern och höll ett tal. Han ordade om upplys-
ningens välsignelse och om den heder, de äro värda,
som offra något för växande släktens höjande i goda
kunskaper. Han talade om den hedersman, hvilken
gifvit församlingen det nya skolhus, som nu invigdes,
och derpå vände han sig till Nils och talade om honom
som ett exempel på, hvad kärleken till vetandet kan
uträtta. Genom flit och ihärdighet hade ynglingen
blifvit, hvad han nu var, en upplysningens soldat, som
stod redo att börja striden mot okunnighetens mörker.
En heder var denne unge man för den kommun, der
han föddes, och en heder för den gamle fosterfadren.

Allas ögon riktades vid denna talets vändning på
Träff, som stod der med nedslagen blick och darrande
af rörelse. Prosten insåg dock genast, att den gamle
lätt skulle kunna tro, att man ville förödmjuka honom,
och därför skyndade han att afvända uppmärksamheten
från Träff genom att i hast afsluta talet och nedkalla
Guds välsignelse öfver den nya skolan, öfver barnen och
öfver alla de närvarande.

Då prosten läste »Fader vår» och alla hufvuden
böjdes, då kände Träff, att också han nu böjde sig
i ödmjukhet för Herrans underbara råd, och han er-
kände inom sig att det var bäst, som det nu var
med Nils.

Som gubben nu var stämd, var försoningen lätt. Efter högtidlighetens slut fördes Träff och Bolla af prosten in i rummet innanför skolsalen, och der stod Nils med öppna armar. Träff grät glädjetårar, då han åter slöt fostersonen i sin famn.

— Du har gjort mig mera glädje, än jag förtjenat — puttrade gubben.

— Om far tycker, att jag är värd någon lön, så är det allt något, som ännu återstår mig att önska — invände Nils leende och såg med en värtalig blick öfver till Bolla, som stod der, röd som en ros.

— Hvad är väl det, som jag inte nu skulle vilja ge dig? — återtog Träff och nickade kärleksfullt åt de unga.

Då hösten kom och blekte grönskan omkring skollärarebostället, så blef det i stället full vår derinne, ty vördig prosten vigde Bolla och Nils till ett äkta par. Träff var skinande allt igenom på barnens bröllopsdag, och bröllopgästerna fingo till och med höra gubben sjunga sina visor mellan danserna. Det goda lynnet följde sedermera den gamle soldaten under hans återstående dagar. Ofta kom han upp till skolan, och han passade alltid på under fristunderna, ty då kunde han få ställa upp pojkarne i led och lära dem exercera. Det var en riktig fröjd att se på gubben, der han stultade af i spetsen för pojkskaran, och när han så slutade exercisen, plägade han vanligtvis tacka af truppen med de orden:

— Jaha, soldater ska' ni bli allesammans, pojkar,
men läsa ska' ni också, så att ni kunna bli likadana
storkaxar som skolmästarn, om det kniper!

